

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)
SSN Antoni Bojańczyk (sprawozdawca)
SSN Anna Dziergawka

Protokolant Katarzyna Wępa

przy udziale prokuratora del. do Prokuratury Krajowej Krzysztofa Urgacza
w sprawie **J. G.**,
skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 191 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 20 listopada 2025 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku
z dnia 4 marca 2025 r., sygn. akt V Ka 2530/24,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku
z dnia 8 listopada 2024 r., sygn. akt II K 82/24,

- 1. na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok, a także utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 8 listopada 2024 r., sygn. akt II K 82/24 i na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. umarza postępowanie;**
- 2. kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu adw. Z. N. - Kancelaria Adwokacka w G. 1. – kwotę 885,60 zł (osiemset osiemdziesiąt pięć złotych i sześćdziesiąt groszy), w tym 23%**

**VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji
na rzecz skazanego J. G.**

Antoni Bojańczyk Dariusz Kala Anna Dziergawka

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku wyrokiem z dnia 8 listopada 2024 r., sygn. akt II K 82/24, uznał oskarżonego J. G. za winnego tego, że w dniu 25 października 2023 r. w G.1. przy ul. L. grożąc W. H. popełnieniem przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu poprzez położenie dłoni na przypiętym do pasa pistolecie pneumatycznym usiłował zmusić ją do sprzedaży wódki marki Ż. o pojemności 100 ml o wartości 9,99 zł, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na interwencję właściciela sklepu - M. P. , czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 191 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 191 § 1 1 k.k. wymierzył karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (*pkt I*), na poczet której zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 25 października 2023 r. godzina 15:20 do dnia 27 marca 2024 r. godzina 13:20, zaokrąglając w górę do pełnego dnia i przyjmując, że jednej dzień rzeczywistego pozbawienia wolności jest równy jednemu dniowi kary pozbawienia wolności (art. 63 § 1 k.k.) (*pkt II*), a także rozstrzygnął w przedmiocie wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną oskarżonemu z urzędu (*pkt III*) i kosztów sądowych (*pkt IV*) (*k. 688 t. IV* akt sprawy o sygn. II K 82/24).

Na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego, Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 4 marca 2025 r., sygn. akt V Ka 2530/24, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok (*k. 751 t. IV* akt sprawy o sygn. II K 82/24).

Od powyższego orzeczenia kasację w dniu 12 maja 2025 r. złożyła obrońca skazanego. Zaskarżyła wyrok w całości na korzyść J. G. i zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało bezpośredni wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 170 § 1a i § 2 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. w zw. z art. 368 § 2 k.p.k. wyrażające się w zaabsorbowaniu do orzeczenia sądu *ad quem* uchybień popełnionych przez sąd pierwszej instancji (zaistnienie tzw. efektu przeniesienia) poprzez zastosowanie trybu, o którym mowa w art. 368 § 2

k.p.k., polegającego na nieuprawnionym oddaleniu wniosków dowodowych obrońcy o dopuszczenie dowodu z (1) ustnej opinii uzupełniającej biegłych psychiatrów oraz (2) opinii instytutu naukowego zajmującego się psychiatrią sądową w sytuacji, w której między opiniami biegłych przeprowadzonymi w sprawie zachodzi sprzeczność zewnętrzna, a przeprowadzenie ww. dowodów ma istotne znaczenie dla ustalenia czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo, a także czy zachodzą warunki, o których mowa w art. 31 § 1 lub 2 k.k. oparte o stwierdzenie, że dotychczasowe dowody wykazały przeciwieństwo tego, co wnioskodawca zamierzał udowodnić zgłoszonym wnioskiem dowodowym, a ponadto ocena okoliczności, których wnioski te dotyczą wymaga posiadania wiadomości specjalnych. Ewentualnie, w przypadku nie podzielenia przez Sąd Najwyższy zarzutów przedstawionych powyżej, podniosła zarzut rażącej niewspółmierności kary orzeczonej wobec skazanego wynikającą z niedostatecznego uwzględnienia okoliczności łagodzących wbrew dyrektywom wpływającym z art. 53 § 1 i 2 k.k. Konkludując wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, wstrzymanie jego wykonania na podstawie art. 532 § 1 k.p.k., zwolnienie skazanego od opłaty od kasacji, a także przyznanie od Skarbu Państwa na jej rzecz wynagrodzenia tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postaci sporządzenia i wniesienia kasacji w wysokości dwukrotności stawki minimalnej określonej § 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, powiększonej o kwotę podatku od towarów i usług (k. 3-6 akt sprawy o sygn. V WKK 43/25).

Jak wynika z informacji uzyskanej przez pracownika Sekretariatu V Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Gdańsku w dniu 13 czerwca 2025 r. z systemu PESEL-SAD, skazany J. G. zmarł w dniu [...] grudnia 2024 r. (k. 19-24 akt sprawy o sygn. V WKK 43/25).

W odpowiedzi na kasację z dnia 10 lipca 2025 r. prokurator wniósł o umorzenie postępowania kasacyjnego wobec śmierci skazanego w trakcie postępowania kasacyjnego (k. 34-35 akt sprawy o sygn. V WKK 43/25).

W związku z powzięciem wiedzy o śmierci skazanego na podstawie danych ujawnionych przez Sąd Okręgowy w Gdańsku z danych z bazy PESEL-SAD, obrońca w piśmie procesowym z dnia 14 lipca 2025 r. wystąpiła z wnioskiem o zmianę wniosków kasacyjnych, tj. uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania oraz podtrzymała wniosek o przyznanie od Skarbu Państwa na jej rzecz wynagrodzenia tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postaci sporządzenia i wniesienia kasacji na rzecz skazanego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej, oświadczając, że koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części (*k. 36* akt sprawy o sygn. V WKK 43/25).

W dniu 28 sierpnia 2025 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku skierował do Sądu Najwyższego aktą sprawy o sygn. V Ka 2530/24 wraz z kasacją obrońcy i jej wnioskiem o zmianę wniosków kasacyjnych w związku ze śmiercią skazanego, która wpłynęła do Sądu Najwyższego w dniu 1 września 2025 r. (prezentata *k. 1*).

Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału V Izby Karnej z dnia 9 września 2025 r. przedmiotowa sprawa została zarejestrowana w repertorium „KK” pod numerem 377/25 zaś na podstawie zarządzenia Prezesa Izby Karnej z dnia 3 września 2025 r. została przydzielona sędziemu referentowi (SSN Antoniemu Bojańczykowi). Jednocześnie zarządzeniem z dnia 9 września 2025 r. nakazano zwrócić się do Urzędu Stanu Cywilnego o nadesłanie aktu zgonu skazanego (*k. 13*).

W dniu 22 września 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo z Urzędu Stanu Cywilnego m.st. Warszawy z dnia 17 września 2025 r. zawierające oryginał odpisu skróconego aktu zgonu J. G. (*k. 21-22*).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sąd Najwyższy stwierdził z urzędu — badając sprawę poza granicami zaskarżenia i niezależnie od podniesionych w kasacji zarzutów (art. 536 k.p.k.) — wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k., która obligowała do uchylenia wyroków sądów obu instancji i, w związku z treścią art. 537 § 2 k.p.k., wydania orzeczenia następczego umarzającego postępowanie karne.

Skazany J. G. zmarł w dniu [...] grudnia 2024 r. (Sąd Najwyższy zwrócił się o odpis skróconego aktu zgonu celem ustalenia daty śmierci skazanego. Z nadesłanego oryginał odpisu skróconego aktu zgonu wynika, że J. G. zmarł w dniu

[..] grudnia 2024 r., a więc przed dniem wydania wyroku przez sąd odwoławczy — Sąd Okręgowy w Gdańsku, tj. przed dniem 4 marca 2025 r. - k. 21-22).

W judykaturze ugruntowany jest pogląd, iż śmierć oskarżonego zawsze stoi na przeszkodzie prowadzeniu postępowania karnego (art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.). Kontynuowanie procesu i wydanie wyroku stanowi uchybienie określone w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. Fakt, że sąd właściwy nie wiedział o wskazanej przeszkodzie, nie ma znaczenia i nie może uchronić kwestionowanego orzeczenia przed wyeliminowaniem z obrotu prawnego.

Ziszczenie się negatywnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. na etapie postępowania międzyinstancyjnego i niedostrzeżenie jej przez sąd odwoławczy powinno skutkować uchyleniem nie tylko orzeczenia tego sądu, ale również wyroku sądu I-ej instancji i umorzeniem postępowania karnego (por. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 11 maja 2017 r., II KK 126/17, LEX nr 2294392; z dnia 13 grudnia 2018 r., IV KK 692/18, LEX nr 2591507; z dnia 27 maja 2020 r., III KK 74/20, LEX nr 3223719; z dnia 7 lipca 2021 r., II KK 79/21, LEX nr 3390986; z dnia 12 czerwca 2024 r., II KK 334/23, LEX nr 3729229; z dnia 16 kwietnia 2025 r., I KA 18/24, LEX nr 3861258).

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że określona w art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. negatywna przesłanka wystąpiła przed wydaniem wyroku przez Sąd Okręgowy w Gdańsku, a zatem wyrok ten jest obarczony uchybieniem wskazanym w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., powodującym bezwzględną konieczność uchylenia tego orzeczenia, niezależnie od wpływu tego uchybienia na treść wyroku.

W związku z wystąpieniem ujemnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. konieczne było zatem uchylenie tego wyroku, a także utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 8 listopada 2024 r., sygn. akt II K 82/24 (utrzymanie bowiem w mocy tego orzeczenia stanowiłoby sprzeczność samą w sobie: oznaczałoby pozostawienie w obrocie prawnym dwóch, wzajemnie się wykluczających orzeczeń, tj. nieprawomocnego wyroku skazującego Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z 8 listopada 2024 r. i wyroku Sądu Najwyższego, uchylającego wyrok sądu odwoławczego i umarzającego postępowanie w sprawie oskarżonego J. G.) i wydanie orzeczenia następczego o umorzeniu postępowania karnego prowadzonego przeciwko J. G. (art. 537 § 2 k.p.k.),

Zważywszy na charakter rozstrzygnięcia głównego kosztami sądowymi należało obciążyć Skarb Państwa w oparciu o przepis art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.

Jeśli zaś chodzi o koszty za nieopłaconą pomoc udzieloną skazanemu z urzędu zasądzono je od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu adw. Z. N. na podstawie § 4 ust. 3 i § 17 ust. 3 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2024 r. poz. 763 t.j.). Wprawdzie obrońca wносиła o dwukrotność stawki minimalnej, jednak wniosek w tym zakresie nie został przekonująco uzasadniony, a określona wysokość kosztów obrony, uwzględniając rodzaj czynności podejmowanych przez obrońcę (sporządzenie kasacji i pisma procesowego dotyczącego zmiany wniosków kasacyjnych), jak też i to, że przedmiotowa sprawa nie była sprawą wieloosobową, szczególnie zawiłą i wielowątkową, była znacznie zawyżona.

[J.J.]

Antoni Bojańczyk

Dariusz Kala

Anna Dziergawka